

כמה יאכל ויצטרך לברך

אכל פחות מכזית אוכל ורביעית משקין ודין צירוף

כתב המחבר באורח חיים (רי, א) "האוכל פחות מכזית בין מפת בין משאר אוכלים, והשותה פחות מרביעית בין מיין בין משאר משקים, מברך תחלה ברכה הראויה לאותו המין, ולאחריו אינו מברך כל". וכתב במשנה ברורה "האוכל - כל האוכלין מצטרפין לכזית לברך עליהן ברכה אחרונה הראויה להן, אם משבעת המינין ברכה מעין ג', אם שלא מז' מינים לענין בני"ר. אכל חצי זית משבעת המינין וחצי זית אחר מברך אחריהן בורא נ"ר, ספק שמא קיימא לן כר"י דאפילו בפחות מכזית מז' מינים לבד, נמי מברך בורא נפשות רבות, ואפילו להחולקין עליו, מכל מקום כאן שאכל כזית בין הכל, שפיר מברך בורא נפשות רבות [כנסת הגדולה, עיין שם], וה"ה כשאכל חצי זית פת וחצי זית מדבר שמברכין בני"ר מברך בני"ר. וכל המשקין מצטרפין לרביעית, חוץ מיין, אבל חצי רביעית יין וחצי רביעית שכר יש לעיין אם מצטרפי לבורא נפשות רבות, דהא יש ספק שמא צריך ביין לברך על כזית ברכה הראויה לה".

אכל קצת והפסיק ושהה ואכל עוד קצת

אכל הכזית מעט ונשתהה הרבה באכילתו, אם יש מתחלת האכילה עד סוף האכילה יותר מכדי אכילת פרס, אינו מצטרף. ויש הרבה שיטות כמה הוא שיעור פרס, וההוראה המקובלת היא 4 דקות. וכתב הפמ"ג דכ"ז הוא רק לענין שיעור כזית, אבל לענין פת כדי שביעה דחיובו הוא מן התורה, חייב אף שאכל מעט מעט, דהא עכ"פ ושבעת קרינן ביה.

שתה קצת והפסיק ושתה

ולענין שתיית רביעית, אם שתה והפסיק מעט וחזר ושתה עד שהשלים לרביעית, יש אומרים דאינו מצטרף וי"א דמצטרף, אם לא ששהה מתחלת השתיה עד סוף השתיה יותר מכדי אכילת פרס. והגר"א הסכים שם בביאורו, דהלכה כדעה זו השניה.

שתייה תה וקפה

והנה לענין שתיית טה"ע וקאפ"ע שהדרך לשתותו כשהוא חם, וקשה לשתותו בלא הפסק כדרך שאר משקין כ"א מעט מעט, יש מחלוקת רבה בין הפוסקים אם צריך לברך ברכה אחרונה. לדעה ראשונה הנ"ל ובמחצית השקל ובח"א מצדדים שלא לברך, וכ"כ בדה"ח וכן הוא מנהג העולם. ואנשי מעשה נוהגין שלבסוף שתייתן מניחין כדי שיעור רביעית שיצטנן מעט כדי שיוכל לשתות רביעית בלא הפסק, ולברך ברכה אחרונה וטוב לעשות כן כדי לצאת אליבא דכו"ע, ובפרט לדעת הגר"א הנ"ל דפסק כדעה שניה דהשיעור הוא כדי אכילת פרס לענין צירוף גם בשתיה, בודאי נכון לעשות כן.

ומיהו אין להתעלם כי מצינו רשימה ארוכה של גדולי עולם שהיו מברכין ברכה אחרונה על שתיה רותחת או צוננת מאד ששתאוהו באיטיות, כל שהיה רביעית תוך כדי שיעור אכילת פרס (4 דקות), אם כי בודאי ראוי ונכון לקיים מה שכתב המשנ"ב בהמשך דבריו "ואנשי מעשה נוהגין שלבסוף שתייתן מניחין כדי שיעור רביעית שיצטנן מעט, כדי שיוכל לשתות רביעית בלא הפסק ולברך ברכה אחרונה".